204991 ـ تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچىنىڭ تاۋاپ ۋە سەئيىنى قانچە قېتىم قىلىدىغانلىقى توغرىسىدا

سۇئال

تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچى ھەج ئۇچۇن ئايرىم تاۋاپ ۋە سەئيى قىلامدۇ ياكى ئۆمرىدە قىلغان تاۋاپ ۋە سەئيى كۇپايە قىلامدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ئىمام مالىك، شاپىئي ۋە ئىمام ئەھمەدتىن بايان قىلىنغان سەھىھ بىر رىۋايەتتە ۋە باشقا كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارىشىدا: تەمەتتۇ ھەج قىلغان كىشى ئىككى قېتىم تاۋاپ قىلىدۇ ۋە ئىككى قېتىم سەئيى قىلىدۇ، بىر تاۋاپ بىلەن سەئيى ئۆمرە ئۈچۇن بولىدۇ، يەنە بىر تاۋاپ بىلەن سەئيى ھەج ئۈچۇن بولىدۇ.

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن تەمەتتۇ ھەج توغرىسىدا سورالغاندا، ئۇ كىشى مۇنداق دېگەن: "مۇھاجىرلار، ئەنسارىلار، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئايالىرى ۋىدالىشىش ھەججىدە ھەجگە ئېھرام كىيىپ تەلبىيە ئېيتتى، بىزمۇ شۇنداق قىلدۇق، مەككىگە كەلگەن ۋاقتىمىزدا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ھەجنى مەقسەت قىلغان ئېھرامىلىرىڭلارنى ئۆمرىگە ئۆزگەرتىڭلار پەقەت قۇربانلىق ئېلىپ كەلگەنلەر ئېھرامدىن چىقمىسۇن دېدى، شۇنىڭ بىلەن بىز تاۋاپ قىلىپ، ساپا ـ مەرۋە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېھرامدىن چىقىپ، ئاياللىرىمىز بىلەن بىرگە بولۇپ، كىيىملىرىمىزنى كەيدۇق، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: قۇربانلىق ئېلىپ كەلگەنلەر قۇربانلىقنى ئادا قىلمىغۇچە ئېھرامدىن چىقمايدۇ دېدى، مىناغا چىقىدىغان كۈنى كەچتە بىزنى ھەجنى مەقسەت قىلىپ ئېھرام كىيىشكە بۇيرىدى، بىز ئەرەپاتتىن قايتىپ كىرگەندىن كېيىن كەبىنى تاۋاپ قىلىپ، ساپا ـ مەرۋىدە سەئيى قىلدۇق، شۇنىڭ بىلەن بىزنىڭ ھەججىمىز تامام بولدى، بىزگە بىردىن قوي قۇربانلىق كېرەك بولدى». بۇ ھەدىسنى ئىمام بۇخارى ھەج توغرىسىدا ئاللاھنىڭ:ھەرەم ئەھلىدىن بولمىغان كىشىلەر دېگەن ئايەت بايان قىلىنغان بايتا كەلتۈرگەن.

شەيخ شەنقىتي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ سەھىھ بۇخارىدا ئىسپاتلانغان ھەدىس بولۇپ، بۇ ھەدىس تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچىنىڭ ئۆمرە ئۈچۇن تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىپ بولسا ئېھرامدىن چىقىدىغانلىقىنى يەنە بىر قېتىم ھەج ئۈچۇن تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىدىغانلىقىنى بلدۈرىدىغان، ئىختىلاپنى ھەل قىلىدىغان دەلىلدۇر. ["ئەزۋائۇل بايان"5-توم 178-بەت].

يەنە مۇنداق دەيدۇ: يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دەلىللەردىن: ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىس تەمەتتۇ

ھەج قىلغۇچىنىڭ ئەرەپاتتىن قايتىپ كىرگەندىن كېيىن ھەج ئۆچۈن تاۋاپ ۋە سەئىيى قىلىشى كېرەكلىكىنى، ئىلگىرى ئۆمرە ئۈچۈن قىلغان تاۋاپ ۋە سەئىيىسىنىڭ بۇنىڭغا كۇپايە قىلمايدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدىغان ۋە ئىختىلاپنى ھەل قىلىدىغان ئوچۇق دەلىلدۇر. ["ئەزۋائۇل بايان" 5-توم 182-بەت].

ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا مۇنداق دەيدۇ: ئۆمرىگە ئېھرام كىيگەنلەر تاۋاپ ۋە سەئىيى قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېھرامدىن چىقتى، ئەرەپاتتىن قايتقاندىن كېيىن ھەج ئۆچۈن تاۋاپ ۋە سەئىيى قىلدى، ئەمما ھەج بىلەن ئۆمرىگە بىللە ئېھرام كىيگەنلەر بىر قېتىملا تاۋاپ ۋە سەئىيى قىلدى". [بۇخارى رىۋايىتى 1557-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 1211-ھەدىس].

شەنقىتى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "مانا بۇ قىران ھەج بىلەن تەمەتتۇ ھەجنىڭ ئارسىدىكى پەرقنى ئوچۇق بايان قىلىپ بېرىدىغان بىرلىككە كەلگەن روشەن دەلىلدۇر، قىران ھەج قىلغۇچى يالغۇز ھەج قىلغۇچىغا ئوخشاش بىر قېتىم تاۋاپ ۋە سەئىيى قىلىدۇ، تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچى بولسا ھەج ئۆچۈن بىر تاۋاپ ۋە سەئىيى قىلىدۇ، ئۆمرە ئۈچۈنمۇ ئايرىم تاۋاپ ۋە سەئىيى قىلىدۇ. يۇقىرىدا ئىمام بۇخارى رىۋايەت قىلغان ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىس بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ مەسىلىدە ئىختىلاپقا ھېچ ئورۇن يوق.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دەلىللەر قىران ھەج بىلەن تەمەتتۇ ھەجنىڭ ئارسىدا پەرق بار دېگەن سۆزنىڭ توغرا ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ، بۇ كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارشى بولۇپ، ئاللاھ خالىسا بۇ توغرىدۇر". ["ئەزۋائۇل بايان" 5-توم 185-بەت].

دائىمى كومىتېت ئۆلىمالىرى مۇنداق دەيدۇ: "تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچى ئىككى سەئىيى قىلىدۇ. يەنى بىر قېتىم ئۆمرە ئۈچۈن يەنە بىر قېتىم ھەج ئۈچۈن سەئىيى قىلىدۇ". [شەيخ ئابدۇل ئەزىز ئىبنى ئابدۇللاھ ئىبنى باز، شەيخ ئابدۇرەززاق ئەپىپي، شەيخ ئابدۇللاھ ئىبنى غۇدەييان قاتارلىقلار. ["ئىلمى تەتقىقات، دىنى تەشۋىقات پەتىۋا كومىتېتى پەتىۋاسى" 11-توم 258-بەت].

بۇ قاراشنى شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئىبراھىم ئالى شەيخ ئۆزىنىڭ "پەتىۋالار توپلىمى" 6-توم 65-بەتتە، ۋە شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن:"شەرھىل مۇمتىئ"7-توم 374-بەتتە كۆچلاندۇرۇپ مۇنداق بايان قىلغان: "تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچى: ھەج ئايلىرىدا ئۆمرىنى مەقسەت قىلىپ ئېھرام كىيىپ كەئبىنى تاۋاپ قىلىپ ۋە سەئىيى قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېھرامدىن چىقىپ، شۇ يىلى يەنە ھەج قىلغان كىشى بولۇپ، ئۇ كىشىگە مۇتلەق سەئىيى قىلىش كېرەك بولىدۇ، يەنى ئۇ كىشىگە ئىككى قېتىم تاۋاپ قىلىش ۋە ئىككى قېتىم سەئىيى قىلىش كېرەك بولىدۇ. ئۆمرە ئۈچۈن بىر تاۋاپ ۋە سەئى قىلىدۇ، شۇنىڭدەك ھەج ئۈچۈنمۇ بىر تاۋاپ ۋە سەئى قىلىدۇ".

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.